

על המאבק העדתי המכילגות בעיר החדשה

אולם במוסדות המרכזיים של המפלגה, לא ראו את פעולתו תורו של בן-שמחון בעין יפה. באחד הימים הגיעו מבקרי חשבון למקום, החלו בבידוק ספרי מועצת-הפעולה, שבן-שמחון שימש כמזכירה. התוצאה: נתגלה גרעון בסכום של כ-12 אלף ל"י.

בן-שמחון הועמד מיד לפני בית-הדין ההסתדרותי, שהחליט לשלול ממנו את האפשרות לכהן אי-פעם כמזכיר מועצת-הפעולה. ימים אחדים לאחר פסק-הדין, יצא בן-שמחון כשליח לדאקר, מטעם המחלקה ליחסים בינלאומיים של ההסתדרות.

עתה חוזר האיש לאשדוד, כי שום בית-משפט לא שלל ממנו את הזכות להיות ראש-עיר.

***

המועמד מהחוף

בהתרחשויות הללו נותנת רק צל של מושג מההתנגשויות המתרחשות עתה במפלגה הגדולה ביותר בעיר המתפתחת. כי באשדוד מת-

בנימין מסיקה

גוררים כיום אנשים שהגיעו מ-28 ארצות, וכל עדה רוצה לראות את נציגה במועצת-העיר. בין השאר דורשות זכות זו גם כ-80 משפחות קראים הגרות בעיר. שמונים משפחות מהוות כ-200 קולות במועצת-העיר. מפיאי אין זה עניין של מה בכך. גם רשימת מועמדי המפלגה, הכוללת 11 איש, אינה מספיקה לגיוון זה של עדות. מה עוד שרק ארבעה מקומות ברשימה זו נראים כריאליים. כיצד לשלב אינטרסים מנוגדים אלה?

יש רק מכה משותף אחד המסוגל לאגד בתוכו את נציגי כל הקבוצות העדתיות: המאבק נגד המועמד מהחוף, מיכה אלמוג.

מיכה אלמוג, המתגורר בכפר-סבא, רשום כבר למעלה מחצי שנה כתושב אשדוד. ברור שגם שמו מופיע ברשימת בעלי זכות הבחירה במקום. אבל לאלמוג יש רק קלף אחד, להמר עליו: הקבוצה האשכנזית.

אולם על אותו ציבור אשכנזי התלכשה מפלגה נוספת. הליברלים שלחו למקום את נציגם אריה קלנג, תושב רמת-גן, ורק את הסיסמה: מפאי רוצה להשליט את הספרדים באשדוד. על האשכנזים מאיימת אפליה. כל האשכנזים — מצביעים עבור הליברלים.

הקבוצה האשכנזית באשדוד הינה גדולה יחסית, מורכבת ברובה מיוצאי רומניה. אולם, למרות הכל, נראה כי הנאבקים על כסאות מפאי מקרב העדות האחרות, לא יתירו להכניס את שמו של אלמוג לרשימת המועמדים הריאליים.

***

איך קונים קולות?

רק נפרד במערכת הבחירות באשדוד, מהנה המפלגה הדתית לאומית. גם לה ציבור תומכים לא מבוטל בין כל העדות, רובן מבין יוצאי ארצות האסלם, ודתיים מאד. אך המכשיר הבטוח ביותר בידי המפלגה, הוא אחר לגמרי — הכסף. הם פשוט קונים את הקולות. בצורת הלחאות, תרומות או מענקים. איש הקשר של המפלגה מקבל אשור-

בשדוד

לבנק הפועל המזרחי, ממנו הוא מושך את סכומי הכסף הדרושים. 100 ואפילו 200 לירות לאיש. כי קניית הקולות נעשית בצורה קיבוצית — משפחה שלמה, הכוללת כמה בתי-אב.

כנגד זה מנהלת מפאי את מסע-הקניות שלה. הוא אינו מתבסא בסכומי כסף ממשניים, אלא בהענקת מקומות עבודה, משרות, רישיונות לבתי-עסק, או קבלת דירות בשיכונים הנונים בעיר.

אך למפאי יש אדם נוסף המסייע לה במערכת הבחירות. זהו אדם המוכר כניטראלי בכל השייך למלחמת העדות — אם כי שומר אדוק על עמדת המפלגה במקום. איש זה שלט בעמדה חשובה בעיריית הפיתוח, הוא מזכיר ההסתדרות במקום, בנימין מסיקה.

פעולתו של מסיקה מתבטאת בדרך אחרת. בבית החרושת צמר אוסטרלי, פיטרו, לפני שבועיים, באופן בלתי צפוי, ששה פועלים. במקרה הפיננסי מהם חברי העדת-הפועל לים. ביניהם: ראש העיר ומזכירו. רצה המקרה ויומיים לפני הפיטורין השתתפו ששה באסיפה שנערכה במועדון המפאי בעיר. ועדת-הפעולה פנה מיד למסיקה, אשר שלח אותם לסגנו, מזכיר האיגוד-המקצועי רפי כהן. רפי הופיע למחרת בבית-החרושת, הודיע מפורשות: "כל מי שישתתף באסיפות המאורגנות באיזה מקום שהוא, פרט למועדון ההסתדרות — יענף מן העבודה".

לאסיפה הבאה שנערכה במועדון מפאי, על ידי ועד עובדי בית-החרושת, לא הופיע איש מפועלי בית-החרושת צמר-אוסטרלי.

עסק במקום כה קטן וחסר-השפעה, כמו אשדוד. עתיד העיר היה עדיין מעורפל לחלוטין.

בינתיים השתנו דברים רבים. עתיד נמל אשדוד נקבע באופן ברור ומהלך. חברת אשדוד החלה בעסקי המליונים שלה, הרוויחה עשרות אלפי לירות מכל דונם חולות. המיליונר ישראל רובינזון טמן מיליונים בחולות העיר החדשה. כתריסר בעלי הון קטנים יותר, התעוררו לפתע, החלו לנצל את ההזדמנויות המבטיחות. אזור-התעשייה של אשדוד, השוכן שלושים קילומטר מתל-אביב, מוכר כאזור פיתוח, וצופן בחובו את כל ההקלות הניתנות לאזורים אלה. בין השאר: הנחת במס, קרדיטים המגיעים עד לכדי שמונים אחוז מסכום ההשקעה, והאפשרות להעסיק פועלים בשכר נמוך יותר.

העיר אשדוד עצמה אינה שייכת לאזור הפיתוח; תושביה משלמים מיסים, כבכל עיר אחרת. אך בעוד שלמשי קיעים קרצו האפשרויות באזור-התעשייה, לא היה כל צורך לפתוח את התושבים להשתקע באשדוד. הם הובאו למקום, ישר עם עלייתם ארצה.

אך מובן שלאחר הקמת המפעלים, החלה גם העיר לפרוח, והאוקולוסיה המקומית הגיעה ל-15 אלף איש. הנות אשר נרכשה מידי חברת אשדוד בסכום של 18 אלף ל"י, נמכרה מיד-שניה בסכום של עשרת-אלפים לירות יותר. יומי דירה מפוארת בבית שבנוה עידיי חברת אשדוד, האמיר עד לסכום של 44 אלף ל"י. דונגם אדמה נמכר 28 אלף ל"י. התכנית שנתאה דמונית, ליישב באשדוד 100 אלף תושבים, החלה להפוך למציאות קיימת. חברות וכהונה במועצה המקומית, שנראתה קודם כעניין חסר חשיבות, הפכה עתה לתפקיד נכבד ובעל חשיבות.

או נקרא רוברט למרכז המפלגה, שם הוצע לו לחתר מרצונו החופשי על תפקידו כראש-המועצה, למסור מקום זה לאיש חזק ממנו. האיש החזק שהועד לתפקיד זה: מיכה אלמוג, עסקן המחלקה המוניציפאלית במרכז מפאי, והאיש

תשדוד

המרכזי בפרשת קניית העסקן אברהם פליישר, נציג הליברלים בעיריית באר-שבע.

אך רוברט לא היה מוכן לחתר מרצונו על המשרה. לכן לא נותרה כל ברירה אחרת מאשר להכריז על בחירות.

***

מזחמת העדות

מועד הבחירות נקבע ל-13 באוגוסט. אולם למרות שבאופן רשמי טרם החלה המערכה, מתנהל כבר המאבק על הכסאות במלוא המרץ. אך המפלגות באשדוד נמצאות במקום שני בחזית המאבק. כי בעיר העולים הדרומית מתנהל המאבק הממשו לפי מפתח אחר: עדות וארצות מוצא.

כיום השתנה באשדוד לחלוטין המושג עדות-המזרחית. כי כאשר נכנס רוברט לתפקידו כראש-המועצה, היה הוא אמנם נציגם של בני עדות-המזרחית. אך כיום התפצלו העדות הרבה יותר, ורוברט הוא עתה נציג של קבוצה אחת בלבד: יוצאי מצרים. בתור שכזה הוא אף מתכוונן לרתום את עצמו במערכת הבחירות הקרבות.

אולם מפאי לא כללה את רוברט ברשימת המועמדים שלה. לכן החליט ראש המועצה להקים לעצמו רשימה נפרדת.

המתחרה העיקרי של רוברט, ועם זאת המועמד הרציני ביותר לראשות המועצה, הוא שלמה לוי. בשנים האחרונות הצליח לוי להעביר לרשותו כמה מעמדות-המפתח במקום. כמנהל הסוכנות המקומית הוא אחראי על מסירת הדירות, ואילו כסגן ראש-המועצה בידו סמכות הענקת רישיונות לפתיחת עסקים. אך הפרט החשוב ביותר הוא, כי כיוצא אלג'ירי נהנה לוי מתמיכת הקבוצה הגדולה ביותר במקום: קבוצת יוצאי צפון-אפריקה.

אבל גם קבוצה זו עלולה להתפרק בעתיד הקרוב, לקבוצות קטנות יותר. כי נימים אלה חוזר לאשדוד מועמד נוסף לכסא ראש-העיר — שאלו בן-שמחון. כאשר הגיע בן-שמחון למקום, הוא יעמוד, ללא ספק, בראש הקבוצה המריקאית באשדוד. במקרה כזה תתפרק קבוצתו של שלמה לוי לשלושה חלקים: מארוקאים, טוניסיים ואלג'יריים.

לשאל בן-שמחון הייתה בזמנו מידת פופולאריות בלתי מבוטלת. האיש המקורב למשפחת יוספלי, וידידו האישי של שמעון פרס, הגיע לאשדוד כדי לקבל לידיו משרה קטנה: מזכיר ההסתדרות במקום. אולם תוך זמן קצר התברר כי האיש מגלה תאבון גדול מדי. הוא החל לטייל בין עיריית הפיתוח ברחבי הארץ, לנהל שיחות, לקשור קשרים ולבוא בדברים עם עסקנים מקומיים.

כל אותן שיחות התנהלו בסודיות גמורה, עד שבאחד הימים יצא המרצע מהשק. התברר כי בן-שמחון היתה תוכנית דמונית: לפנות לכנסת בבקשה להקים משרד ממשלתי נוסף, משרד-עיריית-הפיתוח. מובן שהוא התכוון לעמוד בראשו.

שלמה לוי

דיחה ישנה מספרת, כי משהו מאנשי ישראל הגדולים, וייצמן, ביאליק, דינגוף, או ארלוזורוב (תלוי בהשקפתו של המספר), אמר בזמנו, כי תל-אביב תהיה ממש עיר אמיתית מהרגע שיהיו בה הגנב הראשון והפרוצה הראשונה.

לעומת תל-אביב, צרכיה של העיר הדרומית החדשה אשדוד, מרובים יותר. היא אינה יכולה להסתפק בגנב אחד.

אשדוד

ופרוצה אחת. לאשדוד יש קצב גידול אמריקאי. כדי ששדוד תתפתח לעיר, היה צורך בעזרתם של שני גורמים:

- הראמת הענקים ששמה חברת אשדוד בע"מ, המשי משת כבסיס בניה לכל העיר, ושאפשרה לעובד בן-עמי ושותפיו להרויח מליונים מעסקי קרקעות.
- השוק הענקי בסחרה חיה ששמו הבחירות-הראש שנות לרשויות-המקומיות.

***

האיש היוצר הסטוריה

וברם חיים, יושב-הראש הנוכחי של המועצה המקומית, היינו, ללא כל ספק, האיש היוצר את ההסטוריה של אשדוד. אין זה משום היותו, כדבריו, "ראש העיר הטוב ביותר במדינה", אלא פשוט משום שהוא מהנה את הסיבה הישירה והעיקרית לבחירות הקרובות למועצה המקומית.

מאז שנת 1959, כאשר אשדוד הוצאה משטח שיפוט של מועצת יבנה, שלטה במקום מועצה מקומית, שמונתה על-ידי משרד-הפנים. בראשה עמד אז דוב גור, קצין צה"ל בדימוס, שנשלח למקום על-ידי משרד-הבטחון. אולם גור לא החזיק מעמד זמן רב. יתכן כי היה זה פשוט משום שלא נתן אמון בתוכנית הפיתוח המקום. אך עובדה היא, שזמן קצר לאחר מינויו, היתר על הכבוד, עבר לגור לבאר-שבע.

החוגים הוותיקים במקום ניצלו מיד את קשריהם הישירים עם משרד-הפנים, הצליחו למנות כראש-המועצה את חבר המפד"ל אפרים לנגסנר. עקבות שלטונו ניכרים כבר באשדוד, עד היום: במקום קיימים עשרים-וחמשה בתי-כנסת.

לכסוף, בראשון למאי 1961, פרצה באשדוד מהפכת-הצר. השלטון עבר לידי מפאי. מינויו של רוברט חיים כראש-המועצה לא היה בזכות היותו המוחלט שהעניק לו חברי מפלגתו במועצה, אלא דווקא בזכותו של נציג חרות, יוסף ורבא. סיבת היווצר הבלתי-רגילה היתה פשוטה: שני האנשים מוצאם ממצרים.

לרוברט היה כבר אז עבר עשיר במקום. הוא הגיע לאשדוד לפני שש שנים, יחד עם קבוצת עולים חדשים, החל מיד לפעל לו דרך לכיבוש הגשמת שאיפותיו הגבוהות. ראשית:

הוא התייצב מיד לעבודת בניית-תחנת-הכוח במקום. שנית: הוא התהלך לבוש בחולצה לבנה ועונב עיניה אפילו כשעבר בטוריה. שלישית: הוא רכש מיד עם בואו פנס-חבר במפאי.

דרך זו נתנה מיד את התוצאות המקתת. כעבור חודש של הפגנת רצון טוב בבניית תחנת-הכוח, נשלח רוברט לאלוף, ומיד כשסיים את לימודיו, מונה כמנהל קואופרטיב ההובלה שלב במקום. אך הקריירה המשרדית של רוברט נסתתמה בכל זאת באופן בלתי צפוי, ובנסיבות לא נעימות ביותר. יום אחד נתגלה כי רוברט שכח לרשום קבלה על סכום של 30 לירות, שהתקבל כהכנסה לקופת הקואופרטיב. טיב. באותו זמן התגלה, כי למעשה קרו בעבר מקרים דומים, בסכומי כסף אחרים. בדיקה קפדנית של ספרי הקואופרטיב, העלתה כי הגרעון מגיע לכמה אלפי לירות. חלק מסכום זה הוחזר על-ידי מנהל הקואופרטיב, והעניין הושקע, אם כי בקושי רב.

***

מקום תחת השמש

א ברור כיצד היה מתגלגל גורלו של האיש, אלמלא פרצה, בדיק באותו זמן, מהפכת-החצר באשדוד. רוברט מצא אז את מקומו הנכון, החל לכהן כראש-המועצה המקומית הממונה.

לרוברט היו כמה נתונים טבעיים מוקדמים למשרה זו. הוא היה יוצא עדות המזרח, שהיוו אז כשמונים אחוז מאוכלוסיית המקום. הצהארוני הלבן הנחצי שלו, שהעלה אותו אוטומאטית לדרגה של אינטליגנט; והפנס האדום שבכיסו חולצתו הלבנה, שהעניק לו את דרגת הנאמנות הגבוהה ביותר.

למרכז המפלגה היו נתונים אלה, באותו תקופה של ראשית 1961, מספיקים לחלוטין. מה עוד, שאף אחד מאנשי המפלגה החתיקים והרציניים, לא היה מעוניין להת-

רוברט חיים